

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

Η **Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα** (11 Μαΐου 1771 - 22 Μαΐου 1825) ήταν Ελληνίδα ηρωίδα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, μια από τις διασημότερες ηρωίδες της παγκόσμιας ιστορίας.

Νεανικά χρόνια

Με καταγωγή από την Ύδρα, η Λασκαρίνα Πινότση, όπως ήταν το όνομά της, γεννήθηκε στις φυλακές της Κωνσταντινούπολης στις 11 Μαΐου 1771, όταν η μητέρα της, Παρασκευά (Σκεύω), επισκέφθηκε τον σύζυγό της και πατέρα της Λασκαρίνας, Σταυριανό Πινότση, ο οποίος ήταν ετοιμοθάνατος και είχε φυλακιστεί εκεί από τους Τούρκους επειδή είχε συμμετάσχει στην επανάσταση της Πελοποννήσου το 1769-1770, τα γνωστά Ορλωφικά. Μετά τον θάνατο του πατέρα της, επέστρεψε μαζί με την χήρα μητέρα της στην Ύδρα όπου έζησαν για τέσσερα χρόνια. Ύστερα μετακόμισαν στις Σπέτσες, όταν η μητέρα της παντρεύτηκε τον καπετάνιο Δημήτριο Λαζάρου-Ορλώφ^[1], από τις Σπέτσες.

Από την παιδική της ηλικία η Λασκαρίνα είχε πάθος με την θάλασσα και με τις ιστορίες ναυτικών, καθώς και με τον Θούριο του Ρήγα Φεραίου για την απελευθέρωση του ελληνικού έθνους που ήταν υπό τουρκικό ζυγό για 400 περίπου χρόνια. Ήταν μελαχρινή, με ατίθασο χαρακτήρα και αρχοντικό ανάστημα, θάρρος και αποφασιστικότητα, αρχηγός ανάμεσα στα οκτώ ετεροθαλή αδέρφια της.

Παντρεύτηκε για πρώτη φορά το 1788 όταν ήταν 17 χρονών, τον Δημήτριο Γιάννουζα (σκοτώθηκε το 1797), με τον οποίο απέκτησε τρία παιδιά. Ο δεύτερος σύζυγός της ήταν ο Δημήτριος Μπούμπουλης, τον οποίο παντρεύτηκε σε ηλικία 30 ετών το 1801 και από τον οποίο πήρε και το όνομα και έγινε γνωστή ως "Μπουμπουλίνα". Όμως και οι δύο σύζυγοι της, Σπετσιώτες καπεταναίοι, σκοτώθηκαν σε ναυμαχίες εναντίον πειρατών που έκαναν ληστρικές επιδρομές στα παράλια της Ελλάδας. Ειδικά ο Μπούμπουλης σκοτώθηκε το 1811 από βόλι στο μέτωπο, σε ένα από τα ηρωικότερα θαλάσσια κατορθώματα, κατατροπώνοντας δύο Αλγερινά πειρατικά πλοία^[2].

Προεπαναστατικά χρόνια

Το 1811, όταν πέθανε ο δεύτερος σύζυγός της, η Μπουμπουλίνα ήταν 40 ετών πια, χήρεψε για δεύτερη φορά, είχε επτά παιδιά και τεράστια περιουσία την οποία είχε κληρονομήσει από τους συζύγους της, έχοντας υπό την κατοχή της πλοία, γη και χρήματα (τα μετρητά που είχε κληρονομήσει από τον Μπούμπουλη ήταν πάνω από 300.000 τάλαρα^[3]). Κατάφερε να αυξήσει την περιουσία της με σωστή διαχείριση και εμπορικές δραστηριότητες. Αρχικά έγινε συνέταρος σε αρκετά πλοία ενώ αργότερα κατασκεύασε τρία δικά της, το ένα από τα οποία με το όνομα *Αγαμέμνων* έγινε

πασίγνωστο και ήταν το πρώτο και μεγαλύτερο ελληνικό πολεμικό πλοίο κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, μήκους 48 πήχεων και έχοντας 18 κανόνια, η ναυπήγηση του οποίου κόστισε 75.000 τάλαρα. Το όνομα αυτό το έδωσε στη ναυαρχίδα της από τον ομηρικό βασιλιά των Μυκηνών, Αγαμέμνονα, που οδήγησε τους Έλληνες στον Τρωικό πόλεμο. Αυτό δείχνει πόσο τιμούσε η Μπουμπουλίνα την ελληνική ιστορική της κληρονομιά και τι συμβόλιζε το όνομα του πλοίου της.

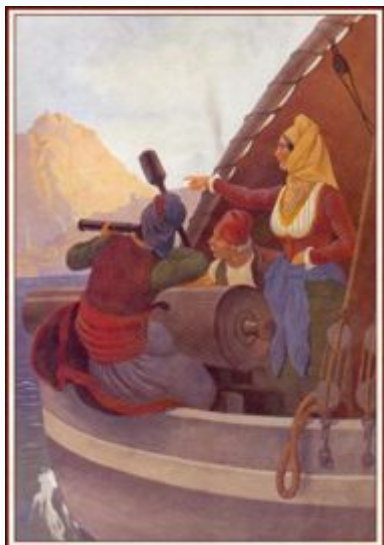
Λεπτομέρεια από πίνακα που απεικονίζει την Μπουμπουλίνα

Το 1816 η Οθωμανική Αυτοκρατορία θέλησε να κατασχέσει την περιουσία της με τη δικαιολογία ότι τα πλοία του δεύτερου άντρα της, συμμετείχαν με τον ρωσικό στόλο στον Ρωσοτουρκικό πόλεμο^[4]. Τότε η Μπουμπουλίνα πήγε στην Κωνσταντινούπολη με το πλοίο της *Κοριέζος*, όπου συνάντησε τον Ρώσο, Φιλέλληνα πρεσβευτή Στρογκόνωφ, από τον οποίο ζήτησε να την προστατέψει επικαλούμενη τις υπηρεσίες του συζύγου της στον ρωσικό στόλο και το γεγονός ότι τα πλοία της είχαν τότε ρωσική σημαία, βάση της Συνθήκης Κιουτσούκ-Καϊναρτζή μεταξύ Ρωσίας και Τουρκίας, το 1774. Τότε εκείνος για να την σώσει από την επικείμενη σύλληψή της από τους Τούρκους, την έστειλε στην Κριμαία της νότιας Ρωσίας, στη Μαύρη Θάλασσα, σε ένα κτήμα που της δόθηκε από τον Τσάρο Αλέξανδρο Α'. Πριν όμως πάει εκεί, κατάφερε να συναντήσει την μητέρα του Σουλτάνου Μαχμούτ Β', την Βαλιντέ Σουλτάνα. Η Σουλτάνα εντυπωσιάστηκε από τον χαρακτήρα της Μπουμπουλίνας και έπεισε τον γιο της να υπογράψει φερμάνι με το οποίο δεν θα άγγιζε την περιουσία της και δεν θα την συνελάμβανε. Η Μπουμπουλίνα αφού έμεινε στην Κριμαία για περίπου τρεις μήνες περιμένοντας να ηρεμήσει η κατάσταση, έφυγε για στις Σπέτσες όταν κατάλαβε ότι ο κίνδυνος είχε πλέον απομακρυνθεί.

Η Μπουμπουλίνα, έχοντας γίνει ήδη μέλος της Φιλικής Εταιρίας στην Κωνσταντινούπολη, που προετοίμαζε την ελληνική επανάσταση, και όντας η μόνη γυναίκα που μυήθηκε σε αυτή, στον κατώτερο βαθμό μύησης αφού οι γυναίκες δεν γίνονταν δεκτές, καθώς γυρνούσε στις Σπέτσες, αγόραζε μυστικά όπλα και πολεμοφόδια από τα ξένα λιμάνια τα οποία μετά έκρυψε στο σπίτι της, ενώ ξεκίνησε την κατασκευή του πλοίου *Αγαμέμνων*^[5], της ναυαρχίδας της, η οποία ολοκληρώθηκε το 1820. Για τη ναυπήγηση του *Αγαμέμνονα* καταγγέλθηκε στην Υψηλή Πύλη, ότι ναυπήγησε κρυφά πολεμικό πλοίο αλλά η Μπουμπουλίνα κατάφερε να ολοκληρώσει την κατασκευή του δωροδοκώντας τον απεσταλμένο Τούρκο επιθεωρητή στις Σπέτσες και πετυχαίνοντας την εξορία αυτών που την κατήγγειλαν.

Το 1819 η Μπουμπουλίνα επισκέφθηκε και πάλι την Κωνσταντινούπολη, όπου ήρθε σε συνεννόηση με τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε' για την έναρξη της επανάστασης.

Επανάσταση

Η Μπουμπουλίνα στο πλοίο "Αγαμέμνων", πίνακας του Γερμανού ζωγράφου Peter von Hess

Όταν ξεκίνησε η ελληνική επανάσταση, είχε σχηματίσει δικό της εκστρατευτικό σώμα από Σπετσιώτες, τους οποίους αποκαλούσε "γενναία μου παλικάρια". Είχε αναλάβει να αρματώνει, να συντηρεί και να πληρώνει τον στρατό αυτό μόνη της όπως έκανε και με τα πλοία της και τα πληρώματά τους, κάτι που συνεχίστηκε επί σειρά ετών και την έκανε να ξοδέψει πολλά χρήματα για να καταφέρει να περικυκλώσει τα τουρκικά οχυρά, το Ναύπλιο και την Τρίπολη. Έτσι τα δύο πρώτα χρόνια της επανάστασης είχε ξοδέψει όλη της την περιουσία.

Στις 13 Μαρτίου 1821, στο λιμάνι των Σπετσών, η Μπουμπουλίνα ύψωσε στο κατάρτι του πλοίου *Αγαμέμνων* την δική της επαναστατική σημαία, την οποία χαιρέτησε με κανονιοβολισμούς. Η σημαία αυτή είχε κόκκινο περίγυρο και μπλε φόντο και απεικόνιζε έναν βυζαντινό μονοκέφαλο αετό ο οποίος κρατούσε μια άγκυρα και έναν φοίνικα. Ο αετός ο οποίος είχε τα φτερά γυρισμένα προς τα κάτω, συμβόλιζε το σκλαβωμένο Ελληνικό Έθνος, το οποίο θα αναγεννιόταν όπως ο φοίνικας με την βοήθεια του Ναυτικού, το οποίο συμβόλιζε η άγκυρα. Το λάβαρο αυτό η Μπουμπουλίνα το εμπνεύστηκε από το λάβαρο της βυζαντινής Δυναστείας των Κομνηνών. Στις 3 Απριλίου και ανήμερα των Βαΐων, οι Σπέτσες, πρώτες από όλα τα νησιά, επαναστατούν ενώ το Μάιο οι Σπέτσες, η Ύδρα και τα Ψαρά αποτελούσαν τις μεγαλύτερες ναυτικές δυνάμεις της επαναστατημένης Ελλάδας.

Η Μπουμπουλίνα, ως επικεφαλής μοίρας πλοίων - 8 πλοία, από τα οποία τρία ήταν δικά της - έπλευσε προς το Ναύπλιο το οποίο ήταν ένα απόρθητο οχυρό εφοδιασμένο με 300 κανόνια και αποτελούμενο από τρία φρούρια, το Μπούρτζι, την Ακροναυπλία και το Παλαμήδι. Τα πληρώματα του στόλου της αποβιβάστηκαν στο κοντινό λιμάνι, στους Μύλους του Άργους (δίπλα στην αρχαία Λέρνα) και με τον ενθουσιασμό της έδωσε θάρρος στο πλήρωμά της και στους Αργείους για την πολιορκία του Ναυπλίου

που είναι μια απaráμιλλη πράξη ηρωισμού. Αρχικά έδινε κατευθύνσεις στους άντρες της και αργότερα συμμετείχε η ίδια στην μάχη.

Εκτός από την πολιορκία του Ναυπλίου, πήρε μέρος στον ναυτικό αποκλεισμό της Μονεμβασιάς και στην παράδοση του κάστρου της, καθώς και στην πολιορκία του Νεοκάστρου της Πύλου και τον ανεφοδιασμό του Γαλαξιδίου, όπου κυβερνήτες ήταν τα παιδιά και τα αδέλφια της. Στη μάχη του Χάραδρου κοντά στο Άργος, ένα σώμα Σπετσιωτών πολεμιστών αντιμετώπισε 2.000 Τουρκαλβανούς, οι οποίοι είχαν σταλεί από τον Χουρσίτ Πασά με επικεφαλής τον Βελή-μπέη, με σκοπό την εκκαθάριση της Πελοποννήσου από τους εξεγερμένους Έλληνες. Εκεί ο γιος της Μπουμπουλίνας, Γιάννης Γιάννουζας, ο οποίος ήταν και ο αρχηγός του σώματος αυτού, σκοτώθηκε ηρωικά. Αυτή η μάχη έδωσε χρόνο στους άοπλους Αργείους να τρέξουν και να κρυφτούν στα γύρω βουνά.

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1821 έγινε η άλωση της Τριπολιτσάς, ενώ ακολούθησε σφαγή χιλιάδων Τούρκων που κράτησε τρεις μέρες και τρεις νύχτες, η οποία από μερικούς ιστορικούς χαρακτηρίστηκε αδικαιολόγητη. Παρ' όλα αυτά η Μπουμπουλίνα βοήθησε να σωθεί το χαρέμι του Χουρσίτ Πασά από την σφαγή, με κίνδυνο της ζωής της, γιατί όπως λέγεται είχε υποσχεθεί στην Σουλτάνα όταν την είχε συναντήσει στην Κωνσταντινούπολη για βοήθεια το 1816, ότι οποιαδήποτε Τουρκάλα της ζητούσε βοήθεια, αυτή θα της την έδινε. Έτσι η γυναίκα του Πασά που της ζήτησε να σώσει το χαρέμι, την ευχαρίστησε που έσωσε τις γυναίκες του χαρεμιού και τα παιδιά τους. Πριν την άλωση της Τριπολιτσάς, η Μπουμπουλίνα έφτασε έφιππη στο ελληνικό στρατόπεδο έξω από την πόλη όπου συνάντησε τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, η φιλία και ο αλληλοσεβασμός των οποίων οδήγησε στο να παντρευτούν τα παιδιά τους Πάνος Κολοκοτρώνης και Ελένη Μπούμπουλη. Η Μπουμπουλίνα έπαιρνε μέρος στα πολεμικά συμβούλια και στις αποφάσεις ως ισάξια των άλλων οπλαρχηγών, της απονέμεται ο τίτλος της "Καπετάνισσας" και της "Μεγάλης Κυράς"

Μετεπαναστατικά χρόνια

Προτομή της Μπουμπουλίνας στο Πεδίο του Άρεως, στην Αθήνα

Μετά την κατάληψη του Ναυπλίου από τους Έλληνες στις 30 Νοεμβρίου 1822, το νεοσύστατο κράτος της έδωσε κλήρο στην πόλη ως ανταμοιβή για την προσφορά της στο έθνος και η Μπουμπουλίνα εγκαταστάθηκε εκεί. Στα τέλη του 1824 η Ελλάδα υποφέρει από τον δεύτερο εμφύλιο πόλεμο, όπου η Κυβέρνηση Κουντουριώτη (η κυβέρνηση των Καπεταναίων των νησιών) υπερισχύει του συνασπισμού των Κοτζαμπάσηδων και των Στρατιωτικών της Πελοποννήσου, με αποτέλεσμα ο Πάνος

Κολοκοτρώνης που διατελούσε φρούραρχος Ναυπλίου να δολοφονηθεί και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης να συλληφθεί και να φυλακιστεί μαζί με άλλους οπλαρχηγούς σε ένα μοναστήρι της Ύδρας, τον Προφήτη Ηλία. Η Μπουμπουλίνα αντέδρασε και ζήτησε την αποφυλάκιση του Κολοκοτρώνη^[6], λόγω του σεβασμού που έτρεφε προς αυτόν. Τότε η ίδια κρίνεται επικίνδυνη από την Κυβέρνηση και συλλαμβάνεται δύο φορές από το Υπουργείο Αστυνομίας με εντολή να φυλακιστεί. Τελικά η Μπουμπουλίνα εξορίστηκε στις Σπέτσες χάνοντας τον κλήρο γης που το Κράτος της είχε παραχωρήσει στο Ναύπλιο.

Το 1825 και ενώ η Μπουμπουλίνα ζούσε στις Σπέτσες, πικραμένη από τους πολιτικούς και την εξέλιξη του Αγώνα και έχοντας ξοδέψει την περιουσία της στον πόλεμο, η Ελλάδα βρέθηκε ξανά σε μεγάλο κίνδυνο. Στις 12 Φεβρουαρίου ο Αιγύπτιος ναύαρχος Ιμπραήμ Πασάς με έναν τουρκο-αιγυπτιακό στόλο, αποβιβάζεται στο λιμάνι της Πύλου στην Πελοπόννησο με 4.400 άντρες, σε μια τελευταία προσπάθεια να σταματήσει την επανάσταση. Η Μπουμπουλίνα, παραμερίζοντας την δυσарέσκειά της για τους πολιτικούς και καθοδηγούμενη μόνο από την φιλοπατρία της, άρχισε να προετοιμάζεται για νέες μάχες. Όμως τότε ήρθε το άδοξο τέλος της, στις 22 Μαΐου 1825 και στο σπίτι του πρώτου άντρα της Δημήτριου Γιαννουζά, όταν πάνω σε μια φιλονικία με μέλη της οικογένειας Κούτση εξαιτίας του ότι ο γιος της Μπουμπουλίνας, Γεώργιος Γιάννουζας, είχε κλεφτεί με την κόρη του Χριστόδουλου Κούτση, Ευγενία, κάποιος από την οικογένεια Κούτση την σκότωσε. Μάλιστα εναντίον της ήταν και ο ετεροθαλής αδελφός της ο οποίος είχε παντρευτεί την αδερφή της Ευγενίας Κούτση. Έτσι η Μπουμπουλίνα, που αφιέρωσε όλη της τη ζωή για την απελευθέρωση του έθνους της, σκοτώθηκε άδοξα. Οι Ρώσοι μετά τον θάνατό της, της απένειμαν τον τίτλο της "Ναυάρχου", έναν τίτλο με παγκόσμια μοναδικότητα για γυναικεία μορφή.

Κληρονομιά

Το αρχοντικό της Μπουμπουλίνας στις Σπέτσες μετατράπηκε το 1991 από τον ιδιοκτήτη και απόγονο της ηρωίδας, Φίλιππο Δεμερτζή-Μπούμπουλη, σε μουσείο, το οποίο υποδέχεται πλήθος επισκεπτών. Σε αυτό μπορεί κανείς να δει συλλογή όπλων, επιστολές και άλλα αρχεία, παλιά βιβλία, πορτραίτα της Μπουμπουλίνας, προσωπικά της αντικείμενα, έπιπλα, διακρίσεις που τις είχαν απονείμει κυρίως ξένες κυβερνήσεις και πολλά άλλα.

Επίσης ως ένδειξη τιμής, σε πολλούς δρόμους σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας έχει δοθεί το όνομά της.

Παραπομπές

1. Το "Ορλώφ" ήταν παρατσούκλι για όποιον είχε πάρει μέρος στα Ορλωφικά
2. Ο ιστορικός Ανάργυρος Χατζηαναργύρου αναφέρει: *"....έπεσε δε κατά την εσχάτην στιγμήν των νικητηρίων, ότε ανυψώσαντος αυτού άνωθεν του καταφράγματος την κεφαλήν, όπως εποπτεύση το έσχατον τον καταβεβλημένον*

εχθρόν, βολή πυροβόλου τον κατέλαβεν εν τω μέσω του μετώπου και τον άφηκεν άπνουν. Τον ήρωα πέσοντα, διαδέχεται αμέσως εις την διοίκησην του πλοίου μάχιμος συγγενής, όστις του κυβερνήτου τον θάνατον αποκρύψας επανέλαβεν εντονώτερον το πυρ, και εν ακαρεί καταθραύσας πάντα τα έμβολα των καταδρομέων, διέσπειρε τον θάνατον περί αυτούς."

3. Χρυσά Ισπανικά νομίσματα της εποχής
4. Ο Μπούμπουλης πήρε μέρος στη ναυμαχία στην Ίμβρο και την Τένεδο κατά των Τούρκων, και είχε παρασημοφορηθεί από τους Ρώσους, οι οποίοι του είχαν απονείμει τον τίτλο του πλοιάρχου του Ρωσικού Αυτοκρατορικού στόλου και τον τίτλο του επίτιμου Ρώσου πολίτη
5. Ο *Αγαμέμνων*, μετά τον θάνατο της Μπουμπουλίνας, δόθηκε από τους απογόνους της στο Ελληνικό κράτος, μετονομάστηκε σε *Σπέτσες* και αποτέλεσε τη ναυαρχίδα του νεοσυσταθέντος από τον Ιωάννη Καποδίστρια κρατικού στόλου. Το 1831, στον ναύσταθμο του Πόρου, από τον Ανδρέα Μιαούλη, ο οποίος έβαλε μπουρλότο και έκαψε ολόκληρο τον κρατικό στόλο για να μην πέσει στα χέρια των κυβερνητικών δυνάμεων του Καποδίστρια, σε εμφύλια διαμάχη
6. Έγγραφο διαμαρτυρία της προς το τότε Βουλευτικό Σώμα υπάρχει στα Γενικά Αρχεία του Κράτους